

Bilinçsiz koruma çocukları korumaz

Tarımsal üretimin önemli bir parçası olan bitki koruma ürünlerinin yanlış ve bilinçsiz kullanımı başta çocuklar olmak üzere insan, toprak, çevre, ekoloji ve birçok canlıyı olumsuz etkiliyor. Bu noktada üreticilerin bilinçlendirilmesi ve zirai ilaç kullanımına ilişkin farkındalıklarının artırılması, bu olumsuz etkilerin önlenmesinde kritik rol oynuyor. Bu çalışmaların yaygınlaştırılması da birçok kurumun elini taşın altına sokmasıyla mümkün görünüyor.

FIRAT ŞİT

Tarım, insanlığın temel ihtiyaçlarından biri olan gıdayı sağlamak için sürdürülen en önemli faaliyetlerden biri. Ancak tarımsal üretim, zararlı organizmalar, hastalıklar ve yabancı otlar gibi birçok tehditle karşı karşıya. Bu noktada, bitki koruma

ürünleri tarımın ayrılmaz bir parçası olarak devreye giriyor. Genel anlamda pestisit olarak adlandırılan insektisitler, herbisitler ve fungusitler gibi ürünler, bitkilerin sağlığını koruyarak verimliliği artırmak ve ürün kayıplarını en aza indirmek için kullanılıyor. Bitki koruma ürünleri, dünya nüfusunun hızla

arttığı bir çağda, gıda güvenliğini sağlamak ve tarımsal sürdürülebilirliği desteklemek açısından hayati bir öneme sahip. Doğru ve bilinçli kullanıldığında, bu ürünler tarımsal üretimde kritik bir denge unsuru. Modern tarımda, gıda güvenliğini ve sürdürülebilirliği sağlamak için bitki koruma ürünleri hayati bir rol oynarken, bu ürünlerin doğru kullanılmaması durumunda insan sağlığı üzerinde önemli riskler oluşturabilmesi de söz konusu. Yani tarımı iyileştirirken insan sağlığını bozabilme potansiyeli oldukça yüksek.

Çocuklar daha fazla etkilenebiliyor

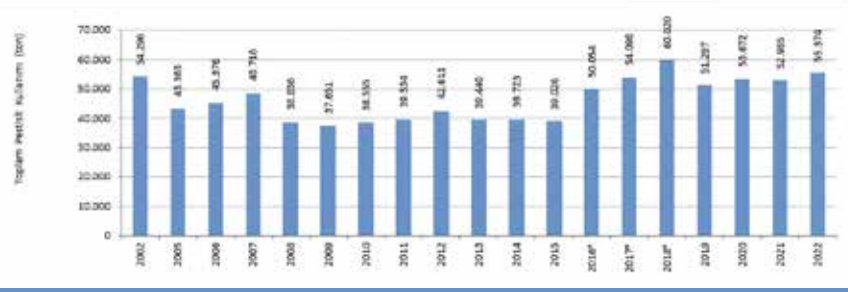
Bitki koruma ürünlerinin bilinçsiz veya aşırı kullanımı özellikle üreticiler, tarım işçileri ve bu ürünlerin kalıntılarına maruz kalan tüketiciler için ciddi riskler taşıyor. Bunların başında mide bulantısı, baş dönmesi, solunum sorunları ve cilt tahrişi gibi semptomlara neden olabilen akut zehirlenmeler ve kanser, sinir sistemi hasarları ve hormonal bozukluklar gibi ciddi sağlık sorunlarına yol açabilen kronik etkiler geliyor. Fakat yetişkinlerin yanı sıra çocukların pestisitlerin etkilerine karşı daha hassas olduğu görülüyor.

Türkiye’de pestisit kaynaklı zehirlenme vakaları veya kronik hastalıkların artışlarına dair birçok haber ile karşılaşmak mümkün. Ana akım medyada yer alan bazı haberler spekülasyonlardan ibaret olsa da özellikle temas yoluyla pestisit zehirlenmelerinin yaşandığı da bir gerçek. Bu durumdan en fazla etkilenenlerin başında çocuklar geliyor. Köylerde, tarım alanlarının içinde yaşayan üretici ve işçi ailelerin çocukları pestisitlerle direkt olarak temas edebiliyor. Bu da sağlıkları açısından tehlikeler oluşturuyor.

Evler ve tarım alanları iç içe

Diyarbakır Bismil’de üreticilik yapan Ümit Tüzün’ün 10 yaşındaki oğlu A. Tüzün, pestisit kaynaklı olarak sağlığı tehlikeye giren çocuklardan biri. Konuyla ilgili **tarlasera**’ya konuşan Ümit Tüzün, çocuğunun başına gelen talihsiz durumdan

YILLARA GÖRE TÜRKİYE'DE ZİRAİ İLAÇ KULLANIM MİKTARLARI

dolayı hâlâ tedavi gördüğünü belirtiyor ve şöyle diyor: “Doktorlara göre toksik zehirlenme olmuş. Bu durumun zirai ilaçlardan kaynaklanabildiğini belirtti. Çocuğum rahatsızlandığında beyaz kan hücreleri düşüyordu, karaciğer değerleri yüksekti. Aylar süren tedavilerin ardından kan değerleri düzeldi ancak henüz tam olarak atlatamamış değil. Tedavisi devam ediyor.”

Çocuğunun zirai ilaçlarla ne zaman ve nasıl temas ettiğini bilmeyen Tüzün, bunun yaşadığı bölgeden kaynaklandığını düşünüyor. Mısır ve pamuk üretimi yapan Tüzün, yaşadıkları evin tamamen tarımsal alanlarla kaplı olduğunu belirtiyor. Sadece kendisi değil, birçok ailenin de aynı şekilde tarım alanları içinde yaşadığını söylüyor. Bu sebeple de kendi çocukları ve bölgede yaşayan diğer çocukların tarımsal ilaçlara maruz kalabileceğini ifade ediyor. Bölgelerinde buğday, pamuk, mısır gibi yoğun zirai ilaçlama yapılan ürünlerin yetiştirildiğine dikkat çeken

Yaşadığımız yer tarlaların içinde, ne kadar dikkat edilirse edilsin zirai ilaçlama yapılırken o kokuyu hep alıyoruz. Ancak başımıza gelen bu talihsizlikten bir ders çıkardım. Ben artık zirai ilaçlama yaparken çocuklarımı tarlaya yaklaştırmam. Çevremdekilere de bu tavsiyeyi veriyorum.

Ümit Tüzün
Üretici / Bismil - Diyarbakır

Tüzün, “Çevremizdeki herkesin zirai ilaçlama yaptığını düşünürsek, çocuğumun bundan etkilenmiş olma ihtimali oldukça fazla” diyor.

“O kokuyu hep alıyoruz”

Elbette bu noktada öne çıkan hususlardan biri de üreticilerin zirai ilaç kullanılırken önerilen dozlara ve uygulamalara dikkat edip etmediği. Bu konu sadece bitki sağlığı açısından değil, insan sağlığı açısından oldukça önem teşkil ediyor. Kendi adına konuşan Tüzün, önerilen doz ve uygulamalara dikkat ettiğini belirtiyor ve şunları ekliyor: “Yaşadığımız yer tarlaların içinde, ne kadar dikkat edilirse edilsin zirai ilaçlama yapılırken o kokuyu hep alıyoruz. Ancak başımıza gelen bu talihsizlikten bir ders çıkardım. Ben artık zirai ilaçlama yaparken çocuklarımı tarlaya yaklaştırmam. Çevremdekilere de bu tavsiyeyi veriyorum, ‘çocuklarınızı zirai ilaçlama dönemlerinde tarlaya götürmeyin’ diyorum.”

Yanlış kullanım ve denetim eksikliği sorun yaratıyor

Pestisitlerin ve kimyasal tarım ürünlerinin insan sağlığı üzerindeki etkisi her daim gündemde kendine yer buluyor. Bu noktada günümüzde zirai ilaçların insan sağlığı üzerinde direkt etkili olup olmadığı sorusu öne çıkıyor. Zirai bitki koruma ürünlerinin tarımda verimliliği artırmak ve bitki hastalıkları, zararlılar ve yabancı otlarla mücadele etmek için önemli araçlar olduğunu ve modern tarımın temel unsurlarından biri olduğunu ifade eden Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri Derneği (ZİMİD) Genel Sekreter Asistanı Büşra Günen, “Zirai ilaçların insan sağlığı üzerindeki potansiyel etkileri, doğru kullanım ve denetim

TÜRKİYE'DE PESTİSİT KULLANIMI

12.

Türkiye, pestisit kullanımı bakımından dünya sıralamasında 12. sırada yer alıyor.

%1,23

Dünya pestisit kullanımının yüzde 1,23'ünü Türkiye oluşturmuyor.

2,2 kg

Türkiye'de hektar başına 2,2 kilogram pestisit kullanılıyor.

55 bin ton

2022 yılında Türkiye'de toplam pestisit kullanımı, bir önceki yıla göre yüzde 4,5 artarak 55 bin 374 tona ulaştı.

ERDAL BAŞARIR

Başarır Tarım / Bismil – Diyarbakır

OLUMSUZ ETKİLER YETERİ KADAR BİLİNİYOR

Bölgemizde zirai ilaç uygulamalarının önerilen doz ve şekilde yapılması yıllara ve kültür bitki çeşitliğine göre farklılık gösteriyor. Örneğin epidemiyollarında zirai ilaçların tavsiye edilen doz ve miktarları iki veya üç katına çıkartılıyor ve sık ilaçlama yapılıyor. Üreticiler normalde de tavsiye edilen dozlardan daha fazla oranda kullanıyor. Bu da daha çok maliyet ve diğer canlılar için zarar oluşturmuyor.

Zarar verebilen birçok faktör bulunuyor

Bir diğer taraftan da tarım ilaçlarının insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri üreticiler tarafından yeterince bilinmediği için sıklıkla üzücü olaylar yaşanabiliyor. Mesela yakın zamanda bir üretici sivrisinek ilaçlaması için tarımsal üretimde kullandığımız bir insektisit ürünü holdere karıştırıp köy içinde ilaçlama yaptı. Bu köydeki birçok kişinin ilaçtan etkilenip yüzlerde yanma ve nefes darlığı şikayeti çektiğini duydum. Aynı zamanda tarım arazilerinin yerleşim yeri ile iç içe olmasından dolayı uçucu olan zirai ilaçların insanlarla teması, ilaçlama yapılan arazilerdeki bazı endemik bitki türlerinin yiyecek olarak tüketilmesi, zirai ilaç kutularının çay ve derelere atılması ve çocukların burada yüzmesi gibi birçok faktör bulunuyor.

Çocukları zirai ilaç temasından uzak tutmak ve bilinç oluşturmak için bütün köy okullarında yılda en az bir kere il ya da ilçe tarım tarafından eğitimler verilmeli. Broşürler dağıtılmalı ve bu konuya dair görsel yayınlar yapılmalı. Ayrıca pestisit satışı yapanlar, satışı yaptığı kişi ya da kişilere aldığı ilacın ruhsatındaki doz ve kontrol ettiği zararlı dışında, insan ve doğa için zararlı olduğunu anlatıp uyarmalı. Zirai ilaçlar çocukların ulaşamayacağı şekilde saklanmalı ve ilaçlama yapılırken çocukların tarlaya girişi engellenmeli. Aynı zamanda boş kutuların ortalığa atılmaması gerektiği anlatılmalı. Bu noktada üreticilere yönelik eğitimlerin artırılması gerektiğini düşünüyorum.

➔ mekanizmalarına bağlı. Ülkemizde zirai ilaçların kullanımı, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından sıkı bir şekilde denetleniyor ve her bir ürünün insan sağlığına etkisi bilimsel testler ve onay süreçlerinden geçiyor. Bu sayede, piyasaya sürülen zirai ilaçlar, insan sağlığı açısından güvenli sınırlar içinde kalacak şekilde düzenleniyor” diye konuşuyor.

Zirai ilaçların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerinin genellikle yanlış kullanım veya denetim eksiklikleri nedeniyle ortaya çıktığına değinen Günen'e göre üreticilerin eğitimleri ve zirai ilaç kullanımına ilişkin farkındalıklarının artırılması, bu olumsuz etkilerin önlenmesinde kritik rol oynuyor. Derneklerine üye olan üretici firmaların, ürünlerin güvenliğini sağlamak için sürekli olarak Ar-Ge çalışmaları yaptığını belirten Günen, “Firmalarımız daha çevre dostu ve insan sağlığına zarar vermeyen zirai ilaçlar geliştirmeye odaklanıyor. Tarımda kullanılan ilaçların etkili ve güvenli bir şekilde kullanılması hem üreticilerimizin hem de tüketicilerin sağlığını korumak adına son derece önemli” diyor.

Alınabilecek önlemler çok basit

Genel anlamda Türkiye tarımında zirai ilaç kullanımında önerilen doz ve uygulama şekillerine dikkat edilmediği görülüyor.

Bu nedenle de özellikle üretici aileleri ve tarım işçisi ailelerin çocukları risk altında yaşıyor. Zirai ilaçların yanlış kullanımının özellikle üretici ailelerinin çocukları için ciddi sağlık riskleri oluşturabileceğine dikkat çeken Günen, “Çocuklar, bu ilaçlara karşı daha hassas olduklarından, bu riskler daha büyük bir tehlike arz edebilir” diyerek alınabilecek bazı önlemlere dair şöyle konuşuyor: “Öncelikle, zirai ilaçların doğru dozda ve doğru zamanda kullanılması, çocukların bu ilaçlarla teması açısından en temel önlem. Üreticilerin, etiket bilgilerini dikkatle okuyarak, uzmanların ve tarım danışmanlarının önerilerine uymaları gerek. Ayrıca, zirai ilaç uygulamalarının ardından, ilaçların etki süresi boyunca çocukların bu alanlardan uzak tutulması sağlanmalı. Çocukların, ilaçlama yapılmış alanlarda oyun oynamamaları ve tarlalardan uzak durmaları gerektiği konusunda aileler bilgilendirilmeli.”

Aynı zamanda zirai ilaç kullanımında güvenliği artırmak için üreticilerin alacağı önlemlerin büyük önem taşıdığının altını çizen Günen, üreticilerin, zirai ilaçları yalnızca gereksinim duyulan durumlarda ve doğru şekilde kullanmaları gerektiği konusunda eğitilmelerinin önemli olduğunu vurguluyor ve ekliyor: “Ayrıca, kişisel koruyucu ekipmanların (eldiven,

maske, gözlük vb.) kullanımı da büyük bir önlem. Ziraî ilaçların uygulama sırasında rüzgarın etkisini göz önünde bulundurarak, rüzgarsız günlerde yapılması, komşu alanlara veya yerleşim yerlerine sıçramasını engelleyebilir. Eğitim ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi hem üreticilerin hem de ailelerinin bu konuda daha bilinçli olmasını sağlayabilir. Üreticilerin yanı sıra, çocukların da tarım ilaçlarının potansiyel tehlikeleri hakkında bilgilendirilmesi, bu risklerin azaltılmasında kritik rol oynayabilir.”

Eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı

Pestisitlerin başta çocuklar olmak üzere insan sağlığı üzerindeki etkilerini azaltmak için tarım paydaşlarına yönelik bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının yapılması gerektiği açık. “Üreticilerin zirai bitki koruma ürünleri kullanımı konusunda bilgilendirilmesi, tarımda sürdürülebilirlik ve halk sağlığı açısından büyük bir önem taşıyor” diyen Günen, bu konuda yapılacak en etkili çalışmaların, üreticilerin günlük işlerinde karşılaştıkları gerçek ihtiyaç ve zorlukları göz önünde bulundurarak tasarlanması gerektiğini düşünüyor ve önerilerini şöyle sıralıyor: “Öncelikle, zirai ilaçların doğru kullanımı, güvenli depolama,

Eğitim ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi hem üreticilerin hem de ailelerinin bu konuda daha bilinçli olmasını sağlayabilir. Üreticilerin yanı sıra, çocukların da tarım ilaçlarının potansiyel tehlikeleri hakkında bilgilendirilmesi, bu risklerin azaltılmasında kritik rol oynayabilir.

Büşra Günen
Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri
Derneği Genel Sekreter Asistanı

kişisel koruyucu ekipman kullanımı gibi konuları içeren eğitimler düzenlenmeli. Bu eğitimlerde, yalnızca teorik bilgiler değil, aynı zamanda uygulamalı gösterimler ve sahada yapılan eğitimler de yer almalı. Eğitimler, üreticilerin tarım ilaçlarının doğru şekilde kullanılmasının sağlık ve çevre açısından ne kadar önemli olduğunu anlamalarına yardımcı olabilir.”

Birçok kuruma iş düşüyor

Aynı zamanda bu bilinçlendirme çalışmalarını gerçekleştirecek en uygun kurumların Tarım ve Orman Bakanlığı, yerel yönetimler ve sektör dernekleri olduğunu belirten Günen, “Bakanlık, devlet destekli eğitim programları düzenleyerek, zirai ilaç kullanımı konusunda üreticilere yönelik bilgilendirme yapabilir. Ayrıca, üreticilerle doğrudan temas kurabilen tarım il müdürlükleri ve ziraat odaları, yerel bazda etkili bir bilinçlendirme ağı oluşturabilir. Sektör dernekleri ve özel sektör firmaları da üreticilere yönelik bilgilendirme seminerleri, broşürler ve rehberler hazırlayarak katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra, üniversiteler ve araştırma kuruluşları, bilimsel verilere dayalı araştırmalar yaparak üreticilerin doğru uygulamalara yönlendirilmesi konusunda katkıda bulunabilir” diyor. Ayrıca, Günen’e göre bilinçlendirme faaliyetlerinin sürdürülebilirliği ve etkili olması için bu çalışmaların sürekli hâle getirilmesi, tarım alanındaki yenilikler ve düzenlemeler hakkında üreticilerin güncel tutulması gerekiyor. Bu süreçte, tüm paydaşların iş

birliği yapması, bilinçli üreticiler yetiştirmek adına kritik bir rol oynayabilir.

Farkındalık yaratmak gerekiyor

Şüphesiz pestisitlerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması için birçok kuruma iş düşüyor. Bu kurumlardan biri olan Zirai Mücadele İlaçları Üreticileri Derneği’nin (ZİMİD), çocukların zirai ilaçlarla temastan korunması ve güvenli tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması konusunda önemli bir sorumluluk taşıdığına inanan Günen, “Özellikle, tarım ilaçlarının doğru kullanımı ve güvenli depolanması gibi konularda üreticilerimizin bilgilendirilmesi için eğitim programları düzenliyoruz. Bu eğitimlerde, çocukların zirai ilaçlardan korunması için alınması gereken önlemler de vurgulanıyor. Ayrıca, ailelerin tarım alanlarındaki güvenlik önlemleri konusunda bilgilendirilmesi amacıyla, bilgilendirici broşürler ve eğitim materyalleri dağıtıyoruz” diye konuşuyor.

Bunun yanı sıra, çocukların güvenliği ve sağlığı konusunda toplumda farkındalık oluşturmak için çeşitli medya kampanyaları düzenlediklerini ifade eden Günen, “Tarım ilaçlarının çocuklar üzerindeki potansiyel zararlarını konu alan kamu spotları ve sosyal medya paylaşımları aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaşmayı hedefliyoruz” diyor ve sözlerini şöyle tamamlıyor: “ZİMİD olarak, bu tür sosyal sorumluluk çalışmalarının yalnızca üreticilerimizle sınırlı kalmaması gerektiğini biliyoruz. Üreticilerimizin aileleri ve toplumda daha geniş bir farkındalık yaratmak için her zaman etkin, bilgilendirici projelere destek vermeye devam edeceğiz.”

Hem bitkiyi hem de çocukları korumak gerekiyor

Günümüzde tarımında birim alandan en yüksek verimi almak da giderek daha önemli hâle geliyor. Bu noktada da bitki koruma ürünlerine büyük iş düşüyor. Ancak bitkiyi koruyalım derken çevreye, toprağa, canlılara ve en önemlisi geleceğimiz olan çocuklara zarar vermemek gerekiyor. Bitki koruma ürünlerinin doğa, ekoloji, insan ve çocuk sağlığı üzerindeki etkilerini en aza indirmek için doğru kullanım talimatlarına uyulması önem taşıyor. Türkiye’de bilinçli şekilde zirai mücadele yürütülmesi adına herkesin elini taşına koyması şart. Özetle hem dünyayı besleyebilmek için bitkiyi korumak hem de geleceğimizin teminatı olan çocukları korumak gerekiyor. ■